

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

Харківське історико-філологічне товариство

Український СВІТ

у наукових парадигмах

Збірник наукових праць

Випуск 7/2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Маленко О. О., д-р філол. наук, проф. (Харків) (головний редактор)
- Голобородько К. Ю., д-р філол. наук, проф. (Харків)
- Єрмоленко С. Я., д-р філол. наук, проф. (Київ)
- Лисиченко Л. А., д-р філол. наук, проф. (Харків)
- Кравець Л. В., д-р філол. наук, проф. (Київ)
- Новиков А. О., д-р філол. наук, проф. (Глухів)
- Юр'єва К. А., д-р. пед. наук, проф. (Харків)
- Богданова І. Є., канд. філол. наук, доц. (Харків)
- Борисов В. А., канд. філол. наук, доц. (Харків)
- Нестеренко Н. П., канд. пед. наук, доц. (Харків)
- Руденко С. М., канд. філол. наук, доц. (Харків)
- Умрихіна Л. В., канд. філол. наук, доц. (Харків) (заступник головного редактора)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- Нелюба А. М., д-р філол. наук, проф., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.
- Степаненко М. І., д-р філол. наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Ухвалила вчена рада українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 4 від 26 жовтня 2020 року)

У 41 Український світ у наукових парадигмах: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. — Харків : ХІФТ, 2020. — Вип. 7. — 211, [1] с.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3281 від 18.09.2008.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61168

УДК 81`27

Ірина Богданова, Олена Лептуга

Національний університет цивільного захисту України

«МОВА ВОРОЖНЕЧІ» В ТЕКСТАХ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО МЕДІАПРОСТОРУ

У статті представлено дискурс-аналіз екстралінгвальних особливостей одиниць «мови ворожнечі»: схарактеризовані поняття «мова ворожнечі», відстежено взаємозв'язок між «мовою ворожнечі» медіа та картиною світу реципієнтів. Дібрані приклади виявів «мови ворожнечі» в українському медіасередовищі, подана класифікація вербальних і невербальних проявів цього явища й здійснено його психолінгвістичний аналіз. **Ключові слова:** «мова ворожнечі», медіапростір, мовна картина світу, медіасередовище, «риторика ненависті», мовна агресія, гібридна війна.

Bohdanova Iryna, Leptuga Olena

«HATE SPEECH» IN THE UKRAINIAN-SPEAKING MEDIA SPACE

The discourse analysis of the extralingual features of "language of hostility" units is presented, the concepts of "hate speech", the relationship between the "hate speech" of the media and the world picture of recipients are characterized and traced in the article. The examples of "hate speech" manifestations in the Ukrainian media environment are selected, the classification of verbal and nonverbal manifestations of this phenomenon and its psychological analysis are presented.

Key words: "hate speech", media space, language picture of the world, media environment, "hate rhetoric", language aggression, hybrid war.

Із початком війни матеріали українських медіа стали гострішими, аж до порушення подекуди журналістських стандартів. Цю тенденцію посилили соціально-економічна та політична кризи. Передусім це виявляється у використанні медійниками для посилення позиції видання чи задля загравання з цільовою аудиторією проявів «мови ворожнечі». У результаті виникає поділ на «своїх» і «чужих», на гарних і поганих, на розумних і не дуже. Гіперболізація негативних ознак опонентів і виняткових чеснот представників свого «табору» спричиняє розлом усталеної картини світу споживачів масмедіа.

Лінгвістичні основи «мови ворожнечі» в медіа ґрунтуються на чотирьох напрямках мовознавства: прагмалінгвістичному, лінгвокогнітивному, структурно-семантичному і стилістичному на стику з юриспруденцією та психологією. Психолінгвістичні ознаки такого явища, як «мова ворожнечі» і є предметом нашого дослідження.

Актуальність теми зумовлена потребою дослідження нового для українських медіа явища — так званої «мови ворожнечі» в лінгвістичному й екстралінгвальному аспектах.

Метою поданої розвідки є психолінгвістичний аналіз компонентів «мови ворожнечі» у вітчизняних українськомовних медіа. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що продуктивне для сучасних українських медіа поняття «мова ворожнечі» недостатньою мірою досліджене в лінгвістичному аспекті, хоча й маємо спорадичні розвідки із цієї проблематики (зокрема праці таких науковців,

як-от: Г. Прищепа, Н. Автаєва, К. Рускевич, Т. Ісакова, Ф. Бацевич, В. Красних, І. Привалова, Т. Ісакова).

«Мова ворожнечі» — це слова та словосполучення, які виявляють суспільне напруження навколо вразливих тем у медіапросторі. Аналіз фактичного матеріалу виявив, що найбільш гостро подаються теми російсько-української війни, внутрішньо переміщених осіб, національних груп, людей із наркотичною залежністю чи тих, що не мають житла.

Словосполучення «мова ворожнечі» є аналогом англійського терміна «hate speech», що виник у США і в Європі в 50-х роках ХХ століття. У науковій літературі також уживаються подібні, але не тотожні поняття, такі як: «словесний екстремізм», «мовна (мовленнева) агресія», «мовна демагогія», «мовний конфлікт», «мовне (мовленнове) насилля», «мовна маніпуляція».

У Міжнародному пакті про громадянські й політичні права говориться: «Будь-який виступ на користь національної, расової чи релігійної ненависті, що є собою підбурювання до дискримінації, ворожнечі або насильства, повинен бути заборонений законом». Тому прояви «мови ворожнечі» в ЗМІ мають бути контрольованими. «Мова ненависті» стала однією з технологій і лінгвістичним маркером так званої «гібридної війни», коли образ опонента позбавляється людських рис та наділяється абсолютно не властивою людині поведінкою, руйнуються способи ідентифікації особистості по відношенню до соціальної групи, які призводять до зміни самоідентифікації. Створюється уявлення про моральну неповноцінність, кримінальність і негативний вплив на суспільство, формуються певні лінгвокультурні, когнітивно-прагматичні установки, спрямовані на очорнення культури й ідеалів учасника протилежного боку конфлікту.

За визначенням Г. Прищепи, «мова ненависті» є технологією, спрямованою на зміну ціннісних установок різних цільових аудиторій, на формування уявлень як про ворога, так і про співгромадян, які потрапляють під категорії «інший», «чужий» і «незрозумілий» [Прищепа]. Як зазначає Н. Автаєва, «використання мови ворожнечі в журналістиці призводить до вихлюпування мовної агресії як з боку автора матеріалу, так і з боку споживача інформації, який, приймаючи або відкидаючи позицію журналіста, пропускає цей потік агресії через власне сприйняття» [Автаєва].

Корпус «риторики ненависті» великий і розмитий, це необов'язково повинен бути прямий заклик до насильства чи чітка вказівка на бивство, зазначає К. Рускевич [Рускевич]. Часто висловлювання мають образ іншого, а на старанно підготовленому негативному тлі створюється вже свій власний приклад — привабливий і правильний. Єдине визначення, яке завжди чітко простежується — це зв'язки-протиставлення «я та інший» або «ми та інші». Конструкції «мови ворожнечі» можуть бути явними й прихованими. Відкрита агресія, аж до закликів до фізичного знищення «чужих», є порушенням не тільки норм журналістської етики, але й злочином. Тож представники ЗМІ вдаються до такого прийому рідко і лише у випадку цитування, тобто переповідання чужої думки.

Завуальовані форми «мови ворожнечі» в ЗМІ дозволяють адресантові створювати висловлювання за допомогою мовних одиниць на рівнях, що знаходяться вище лексичного, і передбачають, як правило, використання тільки літературних слів.

«Мова ворожнечі» ґрунтується на таких явищах, як соціальні стереотипи, упередження та дискримінація. Т. Ісакова вважає, що це поняття є частиною ширшого і складнішого феномену — комунікації, заснованої на упередженнях і дискримінації. «Це комунікація, що ґрунтується на стереотипних когнітивних схемах, негативних установках (упередженнях) і дискримінаційних інтенціях

щодо будь-яких груп людей або окремих індивідуумів як членів цих груп», — зазначає дослідниця [Ісакова]. Завдяки спільним соціальним стереотипам, про які говорила дослідниця, текст сприймається не лише як результат мовотворчої діяльності окремого журналіста, але й як етап у створенні картини світу. Остання становить «цілісну сукупність образів дійсності в колективній свідомості» [Ісакова]. Такі звернення ґрунтуються на прецедентності.

Прецедентні тексти репрезентують культурне надбання певної епохи та певного етносу. Виділення прецедентних текстів має бути об'єктивним і відбуватися на основі досвіду багатьох, оскільки це явище над-індивідуальне, «хрестоматійне», бо це явище «всі мовці знають їх» [Ісакова]. Однак добір лінгвальних засобів прецедентних текстів є суб'єктивним, оскільки підпорядкований інтуїції автора, який сподівається бути «прочитаним» і зрозумілим. У визначенні прецедентних текстів ми обстоюємо їхню лінгвокультурологічну дефініцію й погоджуємося із твердженням Ф. Вацевича про те, що основними ознаками таких текстів є «особлива значущість для окремих особистостей і для значної кількості осіб, а також багаторазове звернення до них у дискурсі цих особистостей» [Вацевич].

Лінгвальні ознаки прецедентного тексту виділяє В. Красних. Дослідник зазначає, що це «закінчений і самодостатній продукт мовленнєво-мисленнєвої діяльності; (полі)предикативна одиниця; складний знак, сума значень компонентів якого не дорівнює його смислу; прецедентний текст добре знайомий будь-якому середньому членові національно-лінгво-культурного об'єднання. Звернення до прецедентного тексту може багаторазово відновлюватися в процесі комунікації через пов'язані з цим текстом прецедентні вислови або прецедентні імена» [Красних].

На думку Т. Ісакової, серед основних причин використання журналістами «мови ворожнечі» є їхня емоційна залученість у конфлікт, ультрапатріотизм, некомпетентність, вплив власника ЗМІ, відсутність досвіду висвітлення війни [Ісакова]. Дослідниця дає перелік слів, що мають ознаки «мови ворожнечі» в журналістських текстах, присвячених війні: *аквафреш, бандерлоги, беркулята, боняри, ванговать, вангую, вата, ватники, вишеватники, геїропа, гиркнулся, дачинг, диванні війська, диванна сотня, домбанатя, Домбасс, єрмолки, колоради, кровополітика, Кримнаш, кримнашки, ленінопад, луганда, лугандон, няш-маш, руїна, майдануті, майданята, мотори, наноросія, намкриш, новопендосія, віддонбасити, правосіки, пидораша, реконструктори, свідомит, укробійці, укроп, укропія, укри, хунта, фашизм* тощо.

Завуальовані (приховані) вияви негативу, знецінення, висміювання наразі зустрічаються частіше, оскільки вимоги до якості матеріалів медіа та їх відповідності журналістським стандартам є вищими, ніж ще кілька років тому. «Мова ворожнечі» в цих випадках виявляється в самому доборі й подачі фактів, заміні їх судженнями, маніпулюванні через засоби виразності тощо.

1. Заклики до насильства. Таке можливе під час гострих фаз протистояння націй, народів, держав. Прямі заклики до насилля відбиваються у свідомості реципієнтів як їхні власні думки. Це спричиняє загальну істерію й стан афекту, що виливається в кращому випадку в гострі коментарі та суперечки навколо журналістського тексту, а в гіршому — фізичне завдання болю описаному в статті «ворогові». Але здебільшого в загальнонаціональних якісних ЗМІ таких проявів «мови ворожнечі» немає. Натомість прихована дискримінація у вигляді загальних гасел задля створення негативного образу етнічної, релігійної чи певної соціальної групи трапляється часто. Це фактично пропаганда «позитивних», історичних або сучасних, прикладів насильства або дискримінації. *Невідомі вандали чорною фарбою замалювали очі скульптури, також на монументі з'явилися нацистські символи і написи*

«Хайль Гітлер» і «Смерть жидам». Звернення до прецедентних феноменів, спільних для картину світу автора й читача, формує відчуття спорідненості думок. Такий психолінгвістичний прийом є ефективним у пропагандистських матеріалах, які видаються за журналістські. Водночас це можуть бути непрямі, але доволі нав'язливі роздуми щодо можливого бажаного насилля проти певної групи.

2. Створення негативного образу етнічної, релігійної чи певної соціальної групи. Це поширений прийом загравання перед аудиторією видання. У цих випадках позиція журналіста теж простежується через психолінгвістичні ознаки тексту. Якщо минулого року Літаючий Макаронний Монстр приєднався до ходи попів москальського патріархату лише за допомогою фотошопу, — цього року вже ікона пастафаріанського божества приєдналася до ходи. *Захід пройшов у теплій, дружній атмосфері, а пастафаріанців супроводжували приємні хлопці з міліції*, — написала запорожчанка Арина Мосягіна, яка при цьому була присутня (061.ua, 05.03.2017). Як бачимо, тут наявне цитування, що містить «мову ворожнечі»: використана згрубіла лексика, зокрема слова «москальський», «пастафарінський», «пастафаріанці», «попи», що мають негативну конотацію. А іронія в реченні «захід пройшов у теплій, дружній атмосфері, а пастафаріанців супроводжували приємні хлопці з міліції» лише посилює суб'єктивність подачі інформації.

3. Виправдання історичних випадків насильства. «—А він таких не любить, бо наш президент хоче заборонити російську мову». Коли Вікторія написала, що політикою не цікавиться взагалі, то це не подіяло і хлопець продовжував писати, що «**бандерівці винищували народи разом із фашистами**. Ректор Закарпатського угорського університету в Берегово Ілдико Орос на мітингу в Будапешті порівняла Україну з фашистами. На її думку, сьогоднішні події в Україні «**нагадують події минулого-позаминулого століть з переслідуванням євреїв**» (Деро Харків», 26.10.2018). «Мова ворожнечі» полягає у створенні образу українського народу, зокрема представників його влади, як розумово відсталих людей, що не мають моральних принципів і підтримують нацистський або фашистський режими. У прикладі використана негативно-забарвлена жаргонна лексика, оказіональні вислови з негативним відтінком.

4. Твердження про неповноцінність певної соціальної чи національної групи. Побитий незрячий біженець скаржить на бездіяльність правоохоронців. Незрячий переселенець-інвалід з окупованого Донбасу Сергій Пономаренко запевняє, що його протиправно виселили із модульного містечка у Нікополі, при цьому жорстоко побили. Поліція ж відмовилась відкрити кримінальну справу («Історична правда», 24.10.2018). Використання нетолерантного слова «інвалід» замість «люди з особливими потребами», чи «люди з обмеженою мобільністю», чи «люди, які мають інвалідність», а також юридично й етично неграмотне використання слова «біженець» замість «вимушений переселенець» чи «внутрішньо переміщена особа» створюють відчуття навішеного ярлика, мовляв, таку людину інакше й не можна назвати. Таке приниження формалізоване ставлення викликає у читачів, які не належать до вказаних груп, внутрішній шовінізм. Це відчуття може загостритися аж до неадекватного сприйняття іншої нації чи групи в цілому.

5. Твердження про історичні злочини тієї чи тієї етнічної або релігійної групи як такої. Російсько-українська війна спровокувала глибше вивчення спільної історії держав. Відновлення національної пам'яті, аналіз неоднозначних рішень тогочасних і сучасних політиків, звичайно, позначилися на картині світу журналістів і реципієнтів. Чого тільки вартий сформований у медіадискурсі концепт «РУССКИЙ МИР». Наведемо кілька прикладів. «*Не Росія — тільки Московія! Чого б не узяти й не обізвати росіянина москалем? Скажете: некоректно... Та ж ні, переконують*

експерти, історично виправдано і безальтернативно! Етніонім «росіяни» ницо вкрали у нас, українців, ще 300 років тому. З нього донині злочинно користає одвічний ворог Української держави — **Московія**. І саме на ньому заснована **путінська міфологія «русько-го міра»**. У прикладах проголошене агресивне ставлення до іншої країни, що виявляється у використанні згрубілої лексики, діалектизмів, негативних оцінних висловів. З точки зору психолінгвістики — чітко простежується позиція як журналіста, так і цільової аудиторії видання.

6. Твердження про кримінальність тієї чи тієї етнічної або релігійної групи. Стереотипи, що частково є підґрунтям для виникнення прецедентних феноменів і концептів, також провокують «мову ворожнечі» в українських медіа. У *Володимирі цигани обчистили будинок пенсіонера*. У *Володимирі-Волинському у 80-річного пенсіонера цигани вкрали 14 тисяч гривень*. *Пенсіонер розповів: ще 10-го лютого цього року, близько 15 години, до нього прийшли три циганки. Вони хотіли подивитися будинок, який продає чоловік. Під час огляду будинку, як припускає заявник, зникли його кошти. Пенсіонер вважає, що заощадження в сумі 14 тисяч гривень були викрадені циганами* (Волинь 24, 16.02.2018). Передусім є порушення в цитуванні — наявні нетолерантні вислови, а також у тенденційному доборі фактів — наводяться лише негативні риси ромів, що створює їхній негативний образ.

7. Звинувачення в негативному впливі тієї чи тієї етнічної, релігійної або певної соціальної групи на суспільство, державу. У *Луцьк приїде циганська відьма-екстрасенс*. *До Луцька приїде учасниця шоу «Битва екстрасенсів», циганська відьма Рубіна Цибульська*. *Про це повідомляє Таблоїд Волині з посиланням на Інстаграм Рубіна Цибульська родом з Росії. Виховує з чоловіком 6-річного сина, який, як і всі цигани, володіє даром* («Волинь 24», 09.02.2018). Ознаки «мови ворожнечі»: використання ксенофобних назв національностей, образливих слів, проголошення агресивного ставлення до іншої країни. Психолінгвістична подача тексту — агресивно негативна з елементами знецінення.

8. Згадка певної групи або її представників у принизливому або образливому контексті: *Узакинута дитсадочку — бомжі, наркомани і гори сміття*. *Закинута приміщення дитсадку, що на вул. Кривоноса, 7 А, облюбували бомжі і наркомани*. *Всюди — гори сміття та сумнівні компанії* («20 хвилин», 09.11.2015). Порушення: крім некоректного використання слова «бомж», бачимо нетолерантне вживання слова «наркомани» (правильно — «наркотично залежні» або «люди з наркотичною залежністю»). На відміну від попереднього прикладу «мова ворожнечі» тут чітко простежується. Натомість ефект багатослів'я, коли негативний сенс фрази приховується великим за обсягом висловлюванням, робить складним ідентифікацію одиниць «мови ворожнечі».

Також найбільш стислим і «ворожим» у медіапросторі є мем. Це особливий жанр комунікації, який поєднує текст і картинку. Меми, що спочатку «окупували» соцмережі, наразі продукуються і в ЗМІ. Мемам притаманне ще й використання ненормативної лексики. Це пов'язане з бажанням висловитися коротко й максимально гостро. Отже, «мова ворожнечі» через меми стає ще й вірусною, оскільки читачі охоче діляться в соціальних мережах «жартівливими» картинками, коментують їх, пропонують власні варіанти.

На думку С. Жаботинської, «докази успішності мема — емоційна реакція і пов'язана з нею здатність поширюватися, тиражуватися у свідомості інших людей, змінюючи їх світогляд» [Жаботинская].

Отже, щоб мова ворожнечі не з'являлася в ЗМІ, необхідні сильні і незалежні медіа, а також якісна освіта і саморегуляція журналістської спільноти. Потрібно, аби і на рівні журналістської спільноти, і на рівні суспільства загалом формувалася культура засудження подібних явищ. Журналістське середовище може багато чого

зробити, аби покращити ситуацію — зокрема, через професійний підхід до своєї роботи, процеси саморегулювання, діяльність органів саморегулювання спільноти. Важливо приваблювати читачів якістю матеріалів, а не скандалами чи маніпулятивними практиками.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Автаева Н. О.* Язык вражды в современных СМИ: гендерный аспект. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. 2010. № 4 (2). С. 811–813.
2. *Бацевич Ф. С.* Основи комунікативної лінгвістики. Київ: «Академія», 2004. 344 с.
3. *Жаботинская С. А.* Язык как оружие в войне мировоззрений. URL: http://uaclip.at.ua/zhabotinskaja-jazyk_kak_oruzhie.pdf
4. *Ісакова Т. О.* Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 4 (41). С. 90–97.
5. *Красных В. В.* «Свій» среди «чужих»: миф или реальность? М.: Гнозис, 2003. 375 с.
6. *Прищепя Г.* «Мова ненависти» як лінгвістичний маркер «гібридної війни» *Психолінгвістика. Психолінгвістика. Psycholinguistics*. 2017. Вип. 22 (2). С. 98–112.
7. *Рускевич К.* Риторика ненависти. URL: <http://liva.com.ua/ritorika-nenavisti.html>

УДК 811. 162. 2'42

Костянтин Голобородько

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТЕКСТУ: ЮРИДИЧНИЙ ТА МОВНИЙ АНАЛІЗ

У статті висвітлено теоретичні засади і юридичні рекомендації щодо виконання лінгвістичної експертизи тексту. Здійснено аналіз дефініцій, параметрів і характеристик текстових конструктів, прокоментовано співвідношення понять «автор тексту» — «мовна особистість», проаналізовано співвідношення юридичного та лінгвістичного трактування деяких законодавчих норм, окреслено специфіку низки експертних висновків із актуалізованою іллокутивною семантикою.

Ключові слова: текст, лінгвістична експертиза, інформаційна війна, іллокутивна семантика, мовна особистість, вербальна діяльність.

Kostiantyn Holoborodko

LINGUISTIC EXPERTISE OF THE TEXT: LEGAL AND LANGUAGE ANALYSIS

The article covers the theoretical foundations and legal recommendations for the linguistic examination of the text. The author analyzed the definitions, parameters and

ЗМІСТ

ТЕКСТ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 5

- Ірина Богданова, Олена Лептуга**
«МОВА ВОРОЖНЕЧІ» В ТЕКСТАХ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО МЕДІАПРОСТОРУ 6
- Костянтин Голобородько**
ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТЕКСТУ: ЮРИДИЧНИЙ ТА МОВНИЙ АНАЛІЗ 11
- Світлана Єрмоленко**
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ: ТЕКСТ ЯК ЛІНГВОХУДОЖНЄ САМОВИРАЖЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХА 17
- Олена Маленко**
ТЕКСТИ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУЦІЙНОГО ДИСКУРСУ: ЕКСПАНСІЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ
ЯК ВИКЛИК ПИТОМІЙ МОВИ 25
- Світлана Марцин**
ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗСПОЛУЧНИКОВИХ СКЛАДНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ТЕКСТАХ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ 32
- Наталя Нестеренко**
КОМУНІКАТИВНЕ СУПЕРНИЦТВО В ТЕКСТАХ УКРАЇНСЬКИХ ВЕСІЛЬНИХ ПІСЕНЬ:
ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ 40
- Лілія Петрова Озель**
ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ІДЕНТИФІКАТОРИ ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ
ТА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 50
- Олена Полозова**
АСИМЕТРИЧНІ СКЛАДНІ СПОЛУЧНИКОВІ РЕЧЕННЯ В ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ ЗМІ 54
- Світлана Руденко**
ТЕКСТ НА ЕТИКЕТЦІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ У ФОКУСІ НАЇВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ
ПЕРЕСІЧНОГО СПОЖИВАЧА 62
- Любов Умрихіна**
КВАЗІСПОНУКАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
МОДАЛЬНИХ СМИСЛІВ 76
- Ольга Черненко**
ЛІНГВОПОЕТИКА ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ВІКТОРА БОЙКА: СТИЛІСТИЧНИЙ ВИМІР 86

ЕТНОКУЛЬТУРНІ КОДИ МОВИ ЛІНГВОКОМПАРАТИВІСТИКА 92

- Юлія Лебеденко**
ВЕРБАЛЬНІ ОБЕРЕГИ З КОМПОНЕНТОМ **ХАТА** В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРНІЙ ТРАДИЦІЇ . . . 93